

ИЗ ТВОРЧЕСТВОТО НА ЖАН-АЛЕКСАНДЪР БЮШОН И СПИРИДОН ПАЛАУЗОВ (XIX В.): В ТЪРСЕНЕ НА НАЦИОНАЛНО ДОСТОЙНСТВО

RAIA ZAIMOVA

*Institute of Balkan Studies and Centre of Thracology
of the Bulgarian Academy of Sciences*

EXTRACT FROM THE WRITINGS OF JEAN ALEXANDRE BUCHON AND SPIRIDON PALAUZOV: IN SEARCH OF NATIONAL DIGNITY. The paper explores particular aspects of the work of two 19th century historians (Jean Alexandre Buchon and Spiridon Palauzov). The unifying link between them are the medieval Western European sources, suitable for the unfolding of peculiar theses and subordinated to the requirements of the epoch both in French society and in the Bulgarian pre-liberation period. The writings of French 17th century historian of Byzantium Charles Dufresne Du Cange and the chronicles of the Crusades and the Latin Empire serve as a pretext and a reliable historical basis, expanded and enriched by Jean Alexandre Buchon (1791–1846) with the purpose of constructing a modern French identity. Devoted to eighteenth-century ideas and the Romantic movement in historiography, Buchon researched and published chronicles and other medieval sources. The conceptual transposition of this documents into a Bulgarian 19th century context proved to be a suitable basis for the Enlightenment search for historical ‘truth’. The case of Spiridon Palauzov (1818–1872), who used the medieval sources published by Buchon, reveals the way in which these documents can be interpreted in favor of the Bulgarian national cause. The union of Tsar Kaloyan (1197–1207) and the antipapal propaganda supported by Palauzov and applied to Bulgarian reality, served him as a verbal defense of Eastern Orthodoxy in search of a path to an independent Bulgarian Church in the 1860s.

Keywords: Jean Alexandre Buchon, Spiridon Palauzov, interpretation of primary sources, national dignity

DOI: <http://dx.doi.org/10.17951/zcm.2024.13.74-83>

Жан-Александър Бюшон (1791–1846) се изявява като френски историк, писател, преводач и журналист.¹ Публикациите му датират от първата половина на XIX век. Изцяло отдаден на идеите на осемнадесетия век и на романтичното течение в историята, споделяно от Огюст Тиери и Франсоа Гизо, Бюшон подкрепя либералната партия и участва в борбите срещу Реставрацията във Франция. Революцията от 1830 г. и възкачването на Луи-Филип I му дават кураж да се присъедини към партията за възстановяване на властта на буржоазията (Buchon 1911: XIX–XXIX; Grivaud 2022: 185–203). Бюшон публикува книги с историческа тематика и литературни произведения. Изявява се като добър познавач на древната и модерната литература, автор е на *Животът на Тацит*, на разсъждения върху драматургията на Шекспир, историята на религиите, на пътеписни релации за Гърция и островите, за Ирландия и Швейцария. В същото време Бюшон сътрудничи на авторитетни вестници и списания: *Censeur européen*, *La Renommée*, *Le Constitutionnel*, *Revue Encyclopédique*, *La presse*, *Mercure*, *Revue de Paris*, *Journal des voyages*. Серията, озаглавена *Le Panthéon littéraire* (*Литературният пантеон*, 1836–1845), включва западни текстове за франкското господство в Константинопол и провинциите, както и произведения на гръцки автори (Тукидид, Ксенофонт, Херодот, Полибий и др.), съвременни писатели и философи (Макиавели, Гишарден, Монтен, Робъртсън, Гибън и др.).

В следващите страници ще обърна внимание само на интересите на Бюшон към Средновековието и по-специално към изворите за кръстоносното време, когато върху територии на Византия се формира Латинската империя. Връщането към издирване и тълкуване на хрониките и други извори се вписва в романтичното търсене на френска идентичност в тези изминали епохи. Тяхното издаване и преиздаване през XIX в. от Бюшон създава подходяща изворова база на историка Спиридон Палаузов (1818–1872) да изгради свои националистични виждания за униатското движение сред българите.

ФРАНКИТЕ И ЛАТИНСКАТА ИМПЕРИЯ

Във всички свои релации за пътувания в Гърция и собствените си изследвания, публикувани и отразяващи *миналите времена* в Югоизточна Европа, Бюшон припомня историята на Константинополската империя по писмени свидетелства, като добавя свои наблюдения от посетените места. Четейки писанията му, понякога усещаме романтизма на пътешественика, който вече има оформен книжовен образ за южните географски

¹ Идеите на статията са представени в научен доклад на Кръгла маса на тема *История и култура на Балканите: Чужди влияния, контекстуална адаптация, хибридни явления* в памет на д-р Саня Велкова-Кожухарова (София, 2–3 ноември 2023).

ширини на Средиземноморието и който се вдъхновява да продължи напред, на Йонийските острови или в Евбея, в Морей и континентална Гърция, за да търси руините от своите предшественици от Средновековието.

Както е известно, през XIX в. във Франция се редуват империя и република. Отричането на установени модели на мислене и поведение довежда и до преосмисляне на националното достойнство, което по това време се схваща не само като бягство от кървавите революции и от класическата естетика. Въкресяването на кръстоносното време и символите на Средновековието служат между другото като основа за изграждане на модерна национална митология (Smith 2000: 92 et seq.).

Според Бюшон *нацията е съвкупност от всички поколения, които са преследвали едни и същи идеи*, и неговото изследване върху *Морейската хроника* (1205–1333) служи като претекст за показване на Франция с *древната ѝ слава и целия ѝ опасен блясък* (Buchon 1845: II).

Бюшон постепенно открива историята на *франкска Гърция* или периода на Латинската империя, за да се превърне през 40-те години на XIX в. във водещ специалист в тази област. Като начало той издирва трудовете на Шарл Дюканж (1610–1688), когото приема за свой вдъхновител, но не успява да достигне неговото ниво на ерудиция. Въз основа на трудовете на Дюканж Бюшон влиза в темата за франкската средновековна експанзия в Средиземноморието и издава по-специално *Collection des chroniques nationales françaises, écrites en langue vulgaire, du XIIIe au XVIe siècle* (Сбирка от френски национални хроники, написани на простонароден език, от XIII до XVI в.), включващи хрониката на Вилардуен, Анри дьо Валансиен, Историята на Константинопол от Шарл Дюфрен Дюканж.² Важно е да се отбележи, че тази поредица е издадена през 20-те години на XIX век и представлява богата документална колекция за балканската история (Buchon 1911: I-LXIII; NBU-7 1853: 704–705). Бюшон няма историческо образование и не владее гръцки език, но публикува първата версия на *Морейската хроника*, която препечатва на два пъти. Предполага се, че във връзка с тези занимания е използвал езиков консултант. В тази посока трябва да се отбележи, че интересите му, свързани с историята на Франция и изворите за кръстоносците, не са подредени, систематизирани и не представят хронологично сенъориите на франките в Романия.

В коментарите си Бюшон все още не използва термина *Средновековие*, който постепенно се налага по негово време в западната историография през XIX век. Ще

² Серията съдържа 47 тома, издадени между 1824 и 1829.

припомня, че понятието *Византия* се лансира на Запад още през XVI в. от кръга на Йероним Волф, преводач и издател на византийски извори. По-късно, през XVII в. Шарл Дюканж, смятан за бащата на византистиката, го използва в своята *Historia Byzantina*, за да отбележи началото на позитивизма в науката през XIX в. (Argyropoulos 2001: 30–32). В контекста на Бюшон *модерното* съответства на текущите дни и засяга универсални проблеми, които не произтичат от модела на Древна Гърция. Античността е само минало време, на което се противопоставя съвременната епоха, непрестанно възхождаща към благата на прогреса. За да не спре човечеството своето развитие, авторът смята, че е необходимо да се стремим да изложим историческите факти, които разкриват човешкия дух и гений, като не забравяме нищо от драматичния ход на събитията.

Поставяйки Бюшон в съвкупността от идеи на неговото време, си задаваме въпроса защо го привличат хрониките на рицарите от кръстоносните походи и творчеството на Шарл Дюфрен Дюканж? През XVII в. Дюканж има патриотичната идея да издаде сборка от средновековни хроники, които разкриват в хронологичен ред националната история на Франция. Ала липсата на министерски ресурси възпрепятства реализацията ѝ. Едва Бюшон пристъпва към издаването на такава поредица, без да прави съществени промени в съдържанието на материалите. В същото време преработеният от Дюканж текст на *Histoire de l'empire de Constantinople* (*История на империята на Константинопол*) от 1657 г.³ е с осъвременен език и на места съкращаван, а някои от посочените от Дюканж извори – подменени с други.⁴ Същите по характер са и текстовете в серията *Recueil des historiens des Croisades* (*Сборник с истории за кръстоносните походи*, 1841–1906), резултат от работата на комисия от историци с одобрението на Френската академия, както и *Histoire des Croisades* (*История на кръстоносните походи*, 1841) от Жозеф Мишо. Целта на издателите е да се съберат и преведат на френски език западни, византийски и източни хроники, за да *разкрият истината*, вече в смисъла на позитивизма в историята. *Нашата история и ние, французите* са характеристики, често използвани от Дюканж и Бюшон за периода на Средновековието и несъмнено използвани за свързване на модерността с *миналото*, показвайки национална приемственост във времето. Инициативите на фламандските, венецианските и

³ За български превод на откъси от това произведение, както и на откъси за българските средновековни царства, вж. *Византийска история. История на империята на Константинопол*. Предг., съст. и прев. от старофр. Р. Заимова; съст. и прев. от латински М. Кискинова. Коментар и редакция В. Тъпкова. София: Аргес & Св. Георги Победоносец, 1992.

⁴ Вж. статията на Людвин Воазен от международната конференция Jean-Alexandre Buchon, *historien de la Grèce franque* (Voisin 2024: 35–54).

франкските рицари срещу гърците и българите били *славни*. Латините са могли да избегнат пленяването и затварянето на император Балдуин по време на битката при Адрианопол (1205 г.), сключвайки съюз с българския цар Калоян, и по този начин са могли да завладеят останалата част от империята, чийто окончателен упадък съвпаднал с османските нашествия (Buchon 1826: XXIII–XXIX).

ИЗВОРИТЕ НА БЮШОН И БЪЛГАРСКИЯТ КОНТЕКСТ НА СПИРИДОН ПАЛАУЗОВ

Цар Калоян (1197–1207) и неговите общувания с папството и кръстоносците често предизвикват интереса на изследователи и писатели в България. От средата на XIX в. до наши дни съчиненията на Бюшон често се използват в българска среда (Yordanov 2022, Dyulgerov 2021, Dyulgerov 2023). Специално Спиридон Палаузов (1818–1872), възпитаник на престижния одески лицей *Ришельо* и доктор по история на университета в Санкт Петербург, обръща внимание на процесите, които се развиват сред българите и на които е свидетел отдалеч. Макар и живеещ и работещ извън Балканите, Палаузов се изявява като славист, изследовател на балканските и средноевропейските народи, като акцентът в трудовете му пада върху българското минало. В общи линии те обхващат проблеми на универсалната и църковна история, на гръцките и византийски текстове, както и на модерните държави в Европа и Америка. По темата за Балканското средновековие Палаузов обръща внимание на движението на населението и първите християни, както и на създаването на българската държава в Дунавския регион, Златния век на цар Симеон, богомилското движение и рода на Асеновци. Четиринадесетият век и османските завоевания в Югоизточна Европа, както и размислите му за политическата ситуация в Европа и религиозните проблеми на българите, стремящи се към духовна независимост през 60-те и 70-те години на XIX в., съставляват друга група от изследванията на Палаузов. Тези публикации, датиращи от 1845 до 1874 г., написани на руски и български, излизат в Русия и Цариград (Palauzov 1974: 74–78). Няколко години след смъртта му (1879 г.), с помощта на Марин Дринов, първия председател на Българското книжовно дружество, Министерството на просветата откупува личната му библиотека за Народната библиотека в София (Yordanov 1930: 41–42), т.е. във времето на нейното създаване. Тази богата Палаузова колекция от 3500 тома, включваща издания на класически и модерни езици и станала известна като *украшението на Софийската народна библиотека* (Yordanov 1930: 41–42), е на разположение на изследователите и днес. В нея намираме книгата на Бюшон *Collection des chroniques nationales françaises...* (1825) с екслибриса на Палаузов. Това не е единственото издание на френския историк,

което българинът е използвал и което е било част от личната му библиотека. *Historia Byzantina* (1680) на Дюканж, която е част от сбирката с редки книги, също е с екслибрис от Палаузов и цитирана заедно с хрониката на Вилардуен (1657) в две статии за периода на Асеновци и византийския император Алексий III (1195–1203 – Palauzov 1974: 211).⁵

В статията *Уния в царуването на Йоана I Асеня* (1858) и в незавършен ръкопис, озаглавен *Материали за история на Българската църква*, Палаузов разглежда обстойно управлението на цар Калоян и по-специално преговорите за уния с папството (Palauzov 1974: 207–215, 545–553). Според изследователя, в периода след въстанието на Асен и Петър българите се опитват да се дистанцират от гръцката духовна власт.⁶ Така през 1197 г. експедицията на специален пратеник при Инокентий III за получаване на кралска корона и архиепископ-примас за патриаршеския престол е подробно разказана според кореспонденцията на папата.

Палаузов смята, че съюзът на българския владетел с Рим е по-скоро политически ход, отколкото действие, извършено по религиозни убеждения. Разказите му за общуванията с папата са емоционални, в него се включват битките и военните действия на кръстоносците на Балканите и се отделя специално внимание на пленяването на Балдуин след одринската битка (1205):

Фанатизмът на онова време пусти в ход известната приказка за убийството Балдуиново. Вилие-Гордуен, Никита Хонский, Акрополита, а подир тех и летописи Бертински и Галофландрийски, приказват това романтическо събитие. Новити историци го повтарят. Между тем неизвестният сочинител на една голяма хроника, писана на наречие Руши,⁷ и както ся вижда от современник на самото събитие доказва, че тая басня за безчеловечний поступак Йоанов, е лъжлива. (Palauzov 1974: 214–215)

Затова и по-нататък Палаузов подплатява това си съждение с цитат от издадени средновековни извори от Бюшон, където се казва, че според очевидец Балдуин е починал от раните си след битката при Одрин (Palauzov 1974: 214–215; Buchon 1928: 290).

Методът на Палаузов в придържане към един-единствен исторически извор и пренебрегването на свидетелствата от други писмени източници напомня просвещенския метод, практикуван от църковни дейци и историци на политическата история като

⁵ Вж. и моята статия: Zaïmova, Raïa. “Du Cange, les croisés et les royaumes balkaniques – Un aperçu bulgare.” Charles Du Cange, historien de la Grèce franque, GRHis (UR3831); École française d'Athènes, Oct. 2022, Mont Saint-Aignan, France. <https://hal.science/hal-04231344/document> (достъп: 13.06.2024).

⁶ Възстановяването на българската Патриаршия става през 1235 г. на събор в Лампсак (Мала Азия).

⁷ Пикардийски говор или наречие в град Валансиен (Северна Франция).

Тилемон, Волтер и др. Например в *Историята на Шарл XII* на френския философ срещахме следната мисъл:

Един гръцки и един латински монах пишат, че Мехмет II е оставил целия Константинопол да бъде разграбен... Стотици историци преписват тези жалки приказки; речниците на Европа ги повтарят. Запознайте се с истинските турски летописи, съставени от княз Кантемир, и ще видите колко нелепи са всички тези лъжи. (Voltaire 1878: 127; Cantemir 1973: 327–328)

Ако пренебрегнем противоречията, породени от слуховите и легендите, извлечени от изворите, Волтер върви по стъпките на картезианското търсене на историческата истина, лансирана от Луи дьо Бофор (Mousnier & Labrousse 1985: 58–60). Но за разлика от Бофор, Волтер не сравнява текстове в опит да открие *истината*. В началото на XVIII в. османо-турските хроники са малко известни във Франция. Ясно е, че Волтеровият свръх-критичен метод се състои в отхвърляне на един извор в полза на друг – единственият, който според него несъмнено съдържа *истината*. Същото важи и за Палаузов, чиито мотиви в полза на Калоян несъмнено са формулирани в съзнанието му, преди да напише статията си, за да засили патриотичните си чувства към българския цар и да защити националната кауза за независима и най-вече неподчинена на папата църква. Две години след тази публикация, посветена на Калоян, Палаузов реагира остро на униатското движение на българите в Цариград (1860 г.). В този контекст лазаристите, отъждествявани в дискурса му с йезуитите, са привлекли известен брой православни българи да признаят унията с папата. Макар и страничен наблюдател извън Балканите, авторът не изпитва никакво доверие към тези *вероотстъпници*, които създават религиозно разединение в един народ (Palauzov 1977: 686–693).

Неслучайно Палаузов избира хрониката на наречието *руши*, издадена от Бюшон и все още неизвестна на съвременниците му от Балканите, които не могат да се похвалят с богати библиотеки като неговата. През същите години сънародникът му Георги С. Раковски (1821–1867) посвещава отделна книга на Асеновци, базирана на гръцки средновековни извори, в която изразява съмненията си за сключен Калоянов съюз. Според него войнственият цар нямало да се сражава с кръстоносците, ако вече е бил сключил съюз с Рим, и нямало да предизвика жестоко умъртвяване на Балдуин в Търново. Принципно Раковски не одобрява и дори остро критикува започналото униатско движение през 1860-те години и т. нар. *папищаши*. Затова и изразява недоверие към католическите мисии и западните *легенди*, които разказват за латините

и Балдуин Фландърски. Без да използва извори от Бюшон, Раковски дава свое тълкуване в стила на Палаузов. Публикуването на книгата му за Асеновци се осъществява в Белград. С други думи, неговата балканска книжовна среда е коренно различна от тази на Палаузов, който работи основно в Русия и Централна Европа, откъдето и получава достъп до новоиздадени книги (Rakovski 1860: 5, 14–15).

ВМЕСТО ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Разсъжденията на Бюшон за средновековната епоха и усилията му като издател на древни извори се вписват в културно-историческия процес за откриване на следи от франките, към които се отнасят началата на френската национална идентичност. В този смисъл съчиненията на византиниста Дюканж и хрониките от кръстоносното време функционират като претекст и стабилна историческа база, която Жан-Александър Бюшон разширява и обогатява през първата половина на XIX век. Осмислени в български контекст, идеите на Бюшон и издадените по негова инициатива извори предоставят основа за търсенето по просвещенски на историческата *истина*. Антипапската пропаганда, споделяна от Спиридон Палаузов, разкрива начина, по който публикуваните от Бюшон средновековни текстове могат да бъдат тълкувани във връзка с унията на цар Калоян (1197–1207) и отнесени към българската действителност в защита на православието и търсене на път към независима национална църква през 1860-те години.

Направените тук паралели, отразяващи еволюцията на идеите в модерна Европа, биха послужили при по-нататъшни изследвания върху западните наративни извори и тяхната интерпретация от страна на чужди и български автори.

REFERENCES

- Argyropoulos 2001:** Argyropoulos, Roxane. *Les intellectuels grecs à la recherche de Byzance (1860-1912)*. (Collection Histoire des Idées 1.) Athènes: Institut de Recherches Néohelléniques, 2001.
- Buchon 1826:** Buchon, Jean-Alexandre Buchon. *Histoire de l'empire de Constantinople sous les empereurs Français jusqu'à la conquête des Turcs* par Du Fresne Du Cange. Nouvelle édition revue par J. A. Buchon, t. 2. Paris: Verdière, 1826.
- Buchon 1845:** Buchon, Jean Alexandre. *Recherches historiques sur la principauté française de Morée et ses hautes baronnies. Le livre de la conquête de la princée de la Morée*. (Publié pour la première fois d'après un manuscrit de la Bibliothèque des ducs de Bourgogne à Bruxelles, avec notes et éclaircissements par Buchon. Première époque. Conquête et établissement féodal de l'an 1205 à l'an 1333.) T. 1. Paris: Jules Renouard et cie, 1845.

- Buchon 1911:** Buchon, Alexandre. *Voyage dans l'Eubée, les îles Ioniennes et les Cyclades en 1841*. (Publié pour la première fois avec une notice biographique et bibliographique par Jean Longnon. Préf. De Maurice Barrès de l'Académie française.) Paris: Emile-Paul, 1911.
- Cantemir 1973:** Cantemir, Dimitrie. *Historian of South-East European and Oriental Civilizations. Extracts from The History of the Ottoman Empire*. Bucharest: Association internationale d'études du sud-est européen, 1973.
- Dyulgerov 2021:** Dyulgerov, Nikola. *Anzhuyskite vladeniya na Balkanite (XIII–XIV v.)*. Sofia University Press, 2021. [In Bulgarian: Дюлгеров, Никола. *Анжујските владения на Балканите (XIII–XIV в.)*. София: УИ Св. Климент Охридски, 2021.]
- Dyulgerov 2023:** Dyulgerov, Nikola. *Zapadniyat model na upravlenie v Egeya – franki i venetsiantsi (XIII–XIV vek)*. Sofia University Press, 2023. [In Bulgarian: Дюлгеров, Никола. *Западният модел на управление в Егея – франки и венецианци (XIII–XIV век)*. София: УИ Св. Климент Охридски, 2023.]
- Grivaud 2022:** Grivaud, Gilles. “L’histoire de la Grèce franque/latine et l’École française d’Athènes (Première partie).” *Bulletin de correspondance hellénique*, no 6 (2022): 185–203. <https://doi.org/10.4000/bchmc.1051> (accessed: 10.06.2024).
- Mousnier & Labrousse 1985:** Mousnier, Roland & Labrousse, Ernest. *Le XVIIIe siècle. L’époque des “Lumières” (1715–1815)*. Paris: PUF, 1985.
- NBU-7 1853:** “Buchon (Jean-Alexandre).” *Nouvelle biographie universelle*. T. 7: 704–705. Paris: Firmin Didot, 1853.
- Palauzov 1974:** Palauzov, Spiridon. *Izbrani trudove*. Vol. 1: *Izsledvaniya po istoriya na Balgariya i evropeyskiya yugoiztok prez Srednovekovieto*. Sofia: Nauka i izkustvo, 1974. [In Bulgarian: Палаузов, Спиридон. *Избрани трудове*. Т. 1: *Изследвания по история на България и европейския югоизток през Средновековието*. Под ред. на В. Гюзелев и Хр. Коларов. София: Наука и изкуство, 1974.]
- Palauzov 1977:** Palauzov, Spiridon. *Izbrani trudove*. Vol. 2. Sofia: Nauka i izkustvo, 1977. [In Bulgarian: Палаузов, Спиридон. *Избрани трудове*. Т. 2. София, Наука и изкуство, 1977.]
- Rakovski 1860:** Rakovski, Georgi S. *Nyakolko rechi o Asenyu Parvomu, Velikomu tsaryu Balgarskomu i sinu mu Asenyu Vtoromu*. Belgrade: Syrv. Knigopечатnitsa, 1860. [In Bulgarian: Раковски, Георги С. *Няколко рѣчи о Аспѣню Първому, великому царю българскому и сыну му Аспѣню Второму*. Белград: Сърв. Книгопечатница, 1860.]
- Smith 2000:** Smit, Anthony D. *National Identity*. Transl. by N. Aretov. Sofia: Queen Mab, 2000. [In Bulgarian: Смит, Антони. *Националната идентичност*. Прев. Н. Аретов. София: Кралица Маб, 2000.]
- Voisin 2024:** Voisin, Ludivine. “Un ‘chaînon de la tradition érudite’? Buchon éditeur de Du Cange en 1826.” In Grivaud, Gilles & Ludivine Voisin & Isabelle Guizard-Ortega & Marie Guérin, Catherine Bouras, et al. *Actes de la rencontre consacrée à Jean-Alexandre Buchon, Ecole française d’Athènes (26–27 octobre 2023)*. *Jean-Alexandre Buchon, historien de la Grèce franque*, 2024. hal-04722590v2: <https://normandie-univ.hal.science/hal-04722590> (accessed: 2.12.2024).
- Voltaire 1878:** Voltaire, François-Marie Arouet. *Histoire de Charles XII*. (Préf. de l’édition de 1748, *Œuvres complètes*, vol. 16.) Paris: 1878.

Yordanov 1930: Yordanov, Veliko. *Istoriyata na Narodna biblioteka v Sofiya. Po sluchay 50-godishninata y (1879–1929)*. Sofia, 1930. [In Bulgarian: Йорданов, Велико. *Историята на Народна библиотека в София. По случай 50-годишнината ѝ (1879–1929)*. София, 1930.]

Yordanov 2022: Yordanov, Kalin. *Printsat na Filipopol: nepoznatiyat despot Aleksiy Slav v svetlinata na novi izvori i otkritiya*. Sofia: BAS Institute of Balkan Studies, 2022. [In Bulgarian: Йорданов, Калин. *Принцът на Филипопол: непознатият деспот Алексий Слав всветлината на нови извори и открития*. София: ИБЦТ, 2022.]

RAIA ZAIMOVA (РАЯ ЗАИМОВА, RAĬAZAĬMOVA), PROF. DSC

Institute of Balkan Studies and Centre of Thracology of the Bulgarian Academy of Sciences

 <https://orcid.org/0000-0001-8177-4099>

“Extract from the Writings of Jean Alexandre Buchon and Spiridon Palauzov: In Search of National Dignity.” [Original title in Bulgarian: „Из творчеството на Жан-Александър Бюшон и Спиридон Палаузов (XIX в.): в търсене на национално достойнство.“] *Cyrillo-Methodian Papers*, no 13 (2024): 74–83.

DOI: <http://dx.doi.org/10.17951/zcm.2024.13.74-83>

